

Kursplan för vård- och omsorgsutbildningen på gymnasienivå

Beskrivning av syfte och mål för vård- och omsorgsutbildning till vårdbiträde och undersköterska på gymnasienivå.

Omfattning: 1 läsår, 2 terminer/ 2 läsår, 4 terminer. Studietakt: 100%

Deltagaren ges efter avklarade kursmoment under ett läsår (2 terminer) intyg för vårdbiträde. Deltagaren ges efter avklarade kursmoment under två läsår (4 terminer) intyg för undersköterska.

Kursen vårdbiträde/undersköterska med inriktning äldreomsorg ger fördjupade kunskaper om äldre utifrån en helhetssyn. Deltagaren lär sig om **sjukdomar, rehabilitering, fysisk aktivitet, mun- och fothälsa och kost**. Också om **livskvalitet, emotionell och social omsorg**. Kursen ger kunskap om den **vård som kan utövas i hemmet, samt om vårdåtgärder vid demenssjukdom och i livets slutskede**.

Upplägg

Årskurs 1 (Examen: vårdbiträde)			
Termin 1		Termin 2	
Kurs	Poäng	Kurs	Poäng
Omvårdnad 1	100	Gerontologi och Geriatrik	100
Hälso- och sjukvård 1	100	Funktionsförmåga och funktionsnedsättning 1	100
Social omsorg 1	100	Psykiatri 1	100
Anatomi och fysiologi 1	50	Psykologi 1	50
Svenska 1 alt. Svenska som andraspråk*			100

Fortsätter på nästa sida

Årskurs 2 (Examen: undersköterska)			
Termin 3		Termin 4	
Kurs	Poäng	Kurs	Poäng
Omvårdnad 2	100	Funktionsförmåga och funktionsnedsättning 2	100
Hälso- och sjukvård 2	100	Psykiatri 2	100
Social omsorg 2	100	Vård- och omsorg specialisering	100
Anatomi och fysiologi 2	50	Samhällskunskap 1a1*	50

**Tillval för de som saknar godkänt betyg i Svenska 1 alt. Svenska som andraspråk 1 100 p och Samhällskunskap 1a1 50 p. Svenska 1 alt. Svenska som andraspråk 1 krävs för att kunna erhålla intyg som vårdbiträde. För diplomering till undersköterska krävs dessutom godkänt betyg i Samhällskunskap 1a1.*

Kursinnehåll

Följande texter är utdrag från Skolverkets hemsida

<https://www.skolverket.se/undervisning/gymnasieskolan/laroplan-program-och-amnen-i-gymnasieskolan/gymnasieprogrammen/program?url=-996270488%2Fsyllabuscw%2Fjsp%2Fprogram.htm%3FprogramCode%3DVO001%26tos%3Dgy&sv.url=12.5dfe44715d35a5cdfa9295>

Anatomi och fysiologi 1 & 2

Undervisningen i ämnet anatomi och fysiologi ska syfta till att deltagarna utvecklar grundläggande kunskaper om människokroppens uppbyggnad och funktion. Vidare ska undervisningen ge deltagarna möjlighet att utveckla kunskaper om människans normala fysiska utveckling från befruktning till livets slut.

Genom undervisningen ska deltagarna ges möjlighet att utveckla kunskaper i medicinsk terminologi vilket bidrar till kommunikativ förmåga inom området.

I undervisningen ska deltagarna ges möjlighet att utveckla grundläggande kunskaper om läkemedel och deras användningsområden samt förmåga att utföra enklare form av läkemedelsberäkning och att göra rimlighetsbedömningar av resultaten.

Undervisningen ska vidare ge deltagarna möjlighet att utveckla kunskaper om

vanliga mikroorganismer och hur de sprids samt kunskaper om hur man förhindrar smittspridning. Vidare ska undervisningen ge deltagarna möjlighet att utveckla grundläggande kunskaper om hur kroppens försvarssystem fungerar.

Undervisningen i Anatomi och fysiologi 1 ska behandla följande centrala innehåll:

Grundläggande om människokroppens uppbyggnad och funktion. Grundläggande medicinsk terminologi & grundläggande om läkemedel och läkemedelshantering, däribland olika administreringsätt, halveringstid, terapeutisk bredd och vanliga biverkningar. Bestämmelser kring delegering och personligt ansvar för läkemedelshantering. Vanliga mikroorganismer och hur de sprids samt åtgärder för att förebygga smitta.

Undervisningen i Anatomi och fysiologi 2 ska behandla följande centrala innehåll:

Människokroppens uppbyggnad och funktion samt dess förmåga till ämnesomsättning, rörelse, retbarhet, skydd och försvar, kroppens vätske-, elektrolyt- och näringsbalans. Människans utveckling från barn till äldre. Den fysiologiska processen kring människans fortplantning från befruktning till förlossning. Kroppens försvarssystem mot mikroorganismer och virus. Fördjupad medicinsk terminologi. Vanliga läkemedel och deras verkningsätt, användningsområden och vilka biverkningar de kan ha samt enklare läkemedelsberäkning samt relevansbedömning av resultatet. Lagar och andra bestämmelser som gäller för läkemedelsanvändning.

Funktionsförmåga och funktionsnedsättning 1 & 2

Undervisningen i ämnet funktionsförmåga och funktionsnedsättning ska syfta till att deltagarna utvecklar kunskaper om människans utveckling. Dessutom ska undervisningen ge deltagarna kunskaper om vilka konsekvenser olika funktionsnedsättningar har för människor i vardagen samt vilka möjligheter de har med hjälp av olika former av stöd. Genom undervisningen ska deltagarna ges möjlighet att utveckla kunskaper för att i olika situationer skapa likvärdighet, delaktighet och tillgänglighet för människor med funktionsnedsättningar.

Undervisningen ska leda till att deltagarna utvecklar förmåga att genomföra olika insatser för individer och grupper i behov av stöd. Deltagarna ska även ges möjlighet

att utveckla kunskaper om samhällets olika insatser för människor med funktionsnedsättningar. Undervisningen ska också leda till att deltagarna utvecklar förmåga att möta människor med respekt och utifrån en demokratisk värdegrund samt utifrån överenskommelser om mänskliga rättigheter. Såväl egna som samhällets attityder till och värderingar av människors olikheter och rättigheter ska behandlas i undervisningen. Vidare ska undervisningen leda till förmåga att arbeta utifrån lagar och andra bestämmelser.

Problemlösning och handlingsberedskap ska stimuleras i undervisningen. Genom fältstudier eller genom att medverka i olika verksamheter ska deltagarna ges möjlighet att få inblick i och erfarenhet av sociala och pedagogiska sammanhang. Deltagarna ska även ges möjlighet att kunna arbeta utifrån ett etiskt och inkluderande förhållningssätt. Deltagarna ska ges möjlighet att reflektera över och diskutera ämnesinnehållet, den historiska utvecklingen och centrala begrepp. Undervisningen ska också leda till att deltagarna utvecklar förmåga att inhämta, granska och värdera ny kunskap inom området.

Undervisning i Funktionsförmåga och funktionsnedsättning 1 ska behandla följande centrala innehåll:

Barn och ungas utveckling vid funktionsnedsättning. Olika funktionsnedsättningar, till exempel olika former av rörelsehinder, intellektuella funktionsnedsättningar och syn- och hörselnedsättningar samt deras konsekvenser i vardagen. Identitetsutveckling och självbild vid funktionsnedsättning. Livsvillkor och möjlighet till utveckling utifrån samhällets stöd och service. Tillgänglighet i inre och yttre miljö. Sinnesstimulering för att främja kommunikation och samspel. Sexualitet och relationer. Pedagogiska arbetssätt och välfärdsteknologi som främjar delaktighet och självbestämmande. Planering, genomförande, dokumentation och utvärdering av stöd- och hjälpinsatser till den enskilde utifrån biståndsbedömning. Bemötande och professionellt förhållningssätt. Teamarbete och samverkan internt och externt. Förebyggande arbete och rutiner för hantering av hot- och våldssituationer. Historiska perspektiv över vilka normer, värderingar och synsätt som påverkat synen på funktionsnedsättning. Lagar och andra bestämmelser inom området, däribland FN:s konvention om barnets rättigheter och FN:s-konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning samt de intentioner som finns bakom lagarna.

Undervisning i Funktionsförmåga och funktionsnedsättning 2 ska behandla följande centrala innehåll:

Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, däribland autism, ADHD och ADD, dess livsvillkor och konsekvenser i den dagliga livsföringen. Förvärvad hjärnskada och dess konsekvenser i den dagliga livsföringen. Utanförskap i samband med funktionsnedsättning. Kunskaper om olika specialpedagogiska hjälpmedel och arbetssätt. Olika verksamheter, till exempel särskola, andra anpassade utbildningar och daglig verksamhet. Stöd- och hjälpinsatser inom området funktionsnedsättning. Insatser enligt LSS, Individuell plan och god man för att underlätta människors möjligheter till ett aktivt deltagande i samhället. Planering, genomförande, dokumentation och utvärdering av stöd- och hjälpinsatser till den enskilde. Pedagogiska arbetssätt, metoder och förhållningssätt som främjar individens självbestämmande och möjlighet till utveckling, till exempel genom lågaffektivt bemötande, cirkulärt tänkande, delaktighetsmodellen och empowerment. Metoder för reflektion över egna och arbetslagets arbetsmetoder för att utveckla ett individanpassat arbetssätt.

Gerontologi och geriatrik

Undervisningen i ämnet gerontologi och geriatrik ska syfta till att deltagarna utvecklar kunskaper om det normala åldrandet samt om äldres hälsa, ohälsa, livskvalitet och om de behov som uppstår i samband med åldrandet. Undervisningen ska också bidra till att deltagarna utvecklar kunskaper om åldrandet ur ett mångkulturellt perspektiv.

Undervisningen ska bidra till att deltagarna utvecklar kunskaper om hur det är att åldras i dagens samhälle och vilka attityder som påverkar upplevelsen av åldrande. Deltagarna ska också ges möjlighet att utveckla kunskaper om kostens och måltidssituationens betydelse för hälsa och livskvalitet samt vikten av fysisk aktivitet hos äldre och sjuka.

I undervisningen ska deltagarna ges möjlighet att utveckla färdigheter i att utföra vård- och omsorgshandlingar anpassade till den äldre människans behov för att på så sätt kunna öka den äldres livskvalitet. Deltagarna ska också ges möjlighet att

utveckla färdigheter i att planera, genomföra och utvärdera de egna arbetsinsatserna.

I undervisningen ska deltagarna ges möjlighet att utveckla förmåga att kommunicera och möta patienter, brukare och anhöriga med ett lyhört, respektfullt, etiskt och pedagogiskt förhållningssätt. Undervisningen ska även ge deltagarna möjlighet att utveckla förmåga att reflektera över, ta ansvar för och fatta kloka beslut i det vardagliga arbetet med äldre. Undervisningen ska också leda till att deltagarna utvecklar förmåga att inhämta, granska och värdera ny kunskap inom området.

Undervisningen i Gerontologi och Geriatrik ska behandla följande centrala innehåll:

Det normala åldrandet samt fysiska, psykiska, sociala, kulturella och existentiella perspektiv på åldrandet. Insatser och verksamheter inom äldreomsorg. Geriatriska, äldrepsykiatriska och vanliga sjukdomar och tillstånd samt läkemedelsanvändning hos äldre. Demenssjukdomar, deras olika faser och utredningar. Kartläggning och individuell bemötandeplan, utifrån BPSD, beteendemässiga och psykiska symptom vid demens. Äldre multisjuka. Förebyggande av vårdskador genom att kartlägga och åtgärda risker för bland annat undernäring, fallolyckor, trycksår och bristande munhälsa hos äldre. Den åldrande människans behov ur ett socialt, kulturellt, mångkulturellt och existentiellt perspektiv för sinnesstimulans och livskvalitet. Åldrande och sexualitet. Kost, näringsbehov och nutrition vid åldrande. Planering, genomförande, dokumentation och utvärdering av stöd- och hjälpinsatser till den enskilde. Vikten av rehabilitering, funktionsbevarande omsorg och fysisk aktivitet för äldres välbefinnande. Palliativ vård och omsorg utifrån olika trossamfunds syn och ceremonier kring omhändertagande vid livet slutskede. Kognitiva hjälpmedel vid demenssjukdom och andra äldrepsykiatriska och geriatriska tillstånd. Bemötande och professionellt förhållningssätt med utgångspunkt i socialtjänstens värdegrund för omsorg om äldre. Samarbete med anhöriga för ökad delaktighet i form av närståendestöd, teamarbete och olika frivilligorganisationer.

Hälso- och sjukvård 1 & 2

Undervisningen i ämnet hälso- och sjukvård ska syfta till att deltagarna utvecklar kunskaper om hälsofrämjande arbete och medicinskt omhändertagande.

Undervisningen ska ge deltagarna möjlighet att utveckla förmåga att utföra hälso-

och sjukvårdsuppgifter på ett etiskt, hygieniskt, ergonomiskt, hälsobefrämjande, rehabiliterande, habiliterande och pedagogiskt sätt. Undervisningen ska även leda till att deltagarna utvecklar förmåga att uppmärksamma, rapportera och dokumentera förändringar i människors hälsotillstånd.

Undervisningen ska även leda till att deltagarna utvecklar kunskaper om olika former av hälsofrämjande arbete samt förmåga att arbeta på ett hälsofrämjande sätt, vilket innebär att förstärka det friska hos människan och se individen som en resurs för sitt eget välbefinnande.

I undervisningen ska deltagarna ges möjlighet att utveckla förmåga att planera egna arbetsinsatser samt utföra, utvärdera och dokumentera vård- och omsorgsuppgifter vid sjukdomar utifrån lagar och andra bestämmelser. Dessutom ska deltagarna ges möjlighet att utveckla kunskaper om hjärt-lungräddning, omhändertagande vid olycksfall samt om olycksplatsarbetets organisation. Undervisningen ska också bidra till att deltagarna utvecklar förmåga att använda digitala hjälpmedel och annan teknisk utrustning samt att utföra medicintekniska uppgifter. I undervisningen ska deltagarna ges möjlighet att utveckla förmåga att kommunicera med andra människor med respekt för allas lika värde.

Genom fältstudier eller genom att medverka i olika verksamheter ska deltagarna ges möjlighet att få inblick i och erfarenhet av sjukvårdsuppgifter som är vanliga inom hälso- och sjukvården. Undervisningen ska också leda till att deltagarna utvecklar förmåga att inhämta, granska och värdera ny kunskap inom området.

Undervisning i Hälso- och sjukvård 1 ska behandla följande centrala innehåll:

Folkhälsoarbete och hur det kan bedrivas på individ-, grupp- och samhällsnivå. Frisk- och riskfaktorer och deras påverkan på människors hälsa och livskvalitet, däribland motion, rekreation och kost, samt droger och stress. Hälso- och sjukvård samt medicinska åtgärder som kan utföras på vårdinrättning eller i hemmet. Etiska frågeställningar inom hälso- och sjukvård. Människors reaktioner i kris och hur de kan hanteras. Medicintekniska uppgifter som, enligt lagar och andra bestämmelser, inte kräver formell kompetens, däribland blodprovstagning och sårvård. Riskfaktorer för trycksår och åtgärder för att förhindra eller minimera risken för trycksår. Rehabilitering, habilitering och egenvård enligt vårdplanering på vårdinrättning eller i hemmet. Uppmärksammande och rapportering av förändringar i människors

hälsotillstånd. System och rutiner för rapportering och dokumentation av gjorda åtgärder. Vårdplanering, dess syfte och innehåll. It som hjälpmedel inom hälso- och sjukvård. Medicinteknisk och annan utrustning. Bemötande och kommunikation med hänsyn till individ och kultur. Personcentrerad vård och interprofessionella samarbeten. Första hjälpen vid skador och akuta sjukdomar samt Vuxen-HLR (Hjärt-lungräddning) med larm, åtgärder vid luftvägsstopp, stabilt sidoläge.

Undervisning i Hälso- och sjukvård 2 ska behandla följande centrala innehåll:

Vård- och omsorgsåtgärder samt medicinska åtgärder vid akuta och andra sjukdomar. Smärta samt farmakologisk och annan smärtbehandling. Etiska frågeställningar i samband med akuta och andra sjukdomar och rätten till en värdig död. Kriser, existentiella frågor, reaktioner och psykosocialt stöd. Hantering av dränage, stomi, kvarliggande respektive intermittent kateter. Assistans vid undersökning och behandling. Pre- och postoperativ vård. Energi-, närings- och vätskebehov vid sjukdom. Vårdplanering, dess syfte, innehåll och genomförande. Symtomlindring vid illamående, kramper, andnöd, oro och ångest. Utvärdering, rapportering och dokumentation av gjorda insatser. Medicinteknisk utrustning. Mobilisering, dess betydelse och effekter samt åtgärder som minskar risken för komplikationer. Betydelsen av bemötande samt kommunikation och samarbete i krissituationer med respekt för individ och kultur. Barn-HLR och S-HLR vuxen.

Omvårdnad 1 & 2

Undervisningen i ämnet omvårdnad ska syfta till att deltagarna utvecklar kunskaper för arbete nära patienter och brukare inom hälso- och sjukvården samt inom socialtjänsten. Genom undervisningen ska deltagarna ges möjlighet att utveckla kunskaper om orsaker, symtom, diagnoser, behandlingar samt vård och omsorg vid olika sjukdomstillstånd och i livets slutskede. I undervisningen ska deltagarna även ges möjlighet att utveckla förmåga att planera, utföra, dokumentera, rapportera och utvärdera vård- och omsorgsuppgifter utifrån kunskaper om orsaker, symtom, diagnoser och behandlingar vid olika sjukdomar. Undervisningen ska även ge deltagarna möjlighet att utveckla förmåga att utföra arbetsuppgifter på ett

yrkesmässigt sätt, det vill säga på ett hygieniskt, ergonomiskt, hälsofrämjande, rehabiliterande, habiliterande och pedagogiskt sätt.

Genom undervisningen ska deltagarna ges möjlighet att utveckla kunskaper om pedagogiska, etiska och kulturella aspekter inom omvårdnad.

Undervisningen ska även bidra till att deltagarna utvecklar förmåga att kommunicera och möta patienter och brukare med ett lyhört, respektfullt, reflekterande och empatiskt förhållningssätt samt tar ansvar för patienter och brukare och för olika arbetsuppgifter med hänsyn till vårdtagarens allmänmänskliga och individuella behov i relation till livsperspektiv och förändrad hälsa. I undervisningen ska deltagarna få möjlighet att utveckla förmåga att använda medicinteknisk och annan teknisk utrustning samt informationsteknik inom olika verksamheter.

Genom att medverka i olika verksamheter ska deltagarna ges möjlighet att få en inblick i och erfarenhet av arbetsuppgifter kopplade till omvårdnad.

Undervisningen ska också leda till att deltagarna utvecklar förmåga att inhämta, granska och värdera ny kunskap inom området.

Undervisning i Omvårdnad 1 ska behandla följande centrala innehåll:

Vanliga sjukdomstillstånd, däribland diabetes, hjärt- och kärlsjukdomar, cancer, stroke och epilepsi. Centrala begrepp inom omvårdnad. Omvårdnad vid de vanligaste sjukdomstillstånden med hänsyn tagen till patientsäkerhet, självbestämmande och integritet. Personlig vård, däribland personlig hygien, munvård, kost och vätska, måltidssituation, vila och sömn, elimination, inkontinens och klädsel samt komplikationer vid långvarigt sängläge. Nutritionslära och stimulerad matsituation. Observation, värdering och prioritering utifrån fysiska och psykiska tillstånd samt dokumentation och rapportering av gjorda observationer och insatser. Etiska frågeställningar och etiskt förhållningssätt i vård- och omsorgsarbetet. Basala hygienrutiner vid vård- och omsorgsarbete. Omvårdnad vid livets slutskede, smärtlindring och omhändertagande efter döden. Medicintekniska och andra hjälpmedel. Datoranvändning och säker informationshantering kopplade till specifika it-tillämpningar i vård- och omsorgsarbete. Kommunikation, bemötande, förhållningssätt och sinnesstimulering. Personcentrerad vård, teamarbete och interprofessionella samarbeten. Arbete utifrån biståndsbedömning eller vårdplanering med hänsyn till den enskildes behov och förutsättningar. Den

historiska utvecklingen inom verksamhetsområdet. Den fysiska och psykiska arbetsmiljöns betydelse för hälsa och egen säkerhet utifrån lagar och andra bestämmelser. Arbetsställningar och förflyttningar. Ergonomiska verktyg, deras funktion och underhåll. Hälso- och sjukvårdslagen, patientsäkerhetslagen och Lex Maria samt andra relevanta lagar inom området. Arbetsuppgifter som kräver delegering. Sekretess i vård- och omsorgsarbete.

Undervisning i Omvårdnad 2 ska behandla följande centrala innehåll:

Sjukdomstillstånd, däribland infektionssjukdomar, andningsorganens sjukdomar, mag-tarmkanalens sjukdomar, skallskador, frakturer och nervsystemets sjukdomar. Uppkomst av sjukdomstillstånd, olika förklaringsmodeller och riskfaktorer. Undersökningsmetoder och behandlingar. Omvårdnadsprocessen samt teorier inom omvårdnad. Omvårdnad och medverkan vid behandling av sjukdomstillstånd med hänsyn tagen till patientsäkerhet, självbestämmande och integritet. Avvikelsehantering. Rehabilitering och habilitering samt pedagogiskt förhållningssätt. Medicintekniska uppgifter, däribland blodtrycks- och pulskontroller, temperaturmätning, urinprov och enklare såromläggning. Hälso- och sjukvårdsuppgifter som sondmatning och sugning av övre luftvägar, insulingivning och katetrisering samt hur dessa uppgifter delegeras. Observationer, värderingar, prioriteringar utifrån fysiska och psykiska tillstånd samt dokumentation och rapportering av gjorda observationer och insatser. Normalt och onormalt ätbeteende. Samspelet mellan it och människan. It inom informationsöverföring och dokumentation samt medicintekniska informationsdatasystem. Kommunikation, bemötande, förhållningssätt och samarbete. Arbete utifrån biståndsbedömning eller vårdplanering med hänsyn till den enskildes behov och förutsättningar. Hälso- och sjukvårdens organisation. Tekniker för ergonomiskt och säkert utfört arbete i olika situationer samt riskanalys och konsekvenser då rätt respektive felaktig teknik används.

Psykiatri 1 & 2

Undervisningen i ämnet psykiatri ska syfta till att deltagarna utvecklar kunskaper om psykisk ohälsa och olika psykiska sjukdomstillstånd. I undervisningen ska deltagarna också ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur psykiska sjukdomar uppkommer samt vilka möjligheter samhället och enskilda människor har att påverka dessa.

Undervisningen ska även bidra till att deltagarna blir medvetna om de fördomar som finns om psykiska sjukdomar. I undervisningen ska deltagarna ges möjlighet att diskutera orsaker till ökningen av psykisk ohälsa i samhället samt utveckla förståelse av att psykisk ohälsa kan drabba alla människor. Deltagarna ska också ges förutsättningar att utveckla kunskaper om vilka faktorer som bidrar till psykisk hälsa.

Genom undervisningen ska deltagarna ges möjlighet att utveckla förståelse av hur vården, omsorgen och omvårdnaden bör utformas för patienter eller brukare med psykiska sjukdomar samt hur patienter eller brukare med stöd kan få ett fungerande liv.

Deltagarna ska också ges möjlighet att planera, genomföra, dokumentera och utvärdera det egna arbetet utifrån omvårdnads- och omsorgsprocessens olika steg och med hjälp av olika metoder. Undervisningen ska även bidra till att deltagarna utvecklar förmåga att kommunicera och möta patienter och brukare med ett lyhört, respektfullt, reflekterande och empatiskt förhållningssätt. Deltagarna ska även ges möjlighet att utveckla kunskaper om vikten av samverkan mellan brukare, anhöriga, olika huvudmän och frivilligorganisationer.

Undervisningen ska bidra till att deltagarna utvecklar kunskaper om hur psykiatrin har utvecklats historiskt. Genom undervisningen ska deltagarna även ges möjlighet att utveckla kunskaper om lagar och andra bestämmelser inom området samt förmåga att utifrån ett etiskt förhållningssätt arbeta i enlighet med dessa.

Genom fältstudier eller genom att medverka i olika verksamheter ska deltagarna ges möjlighet att få inblick i och erfarenhet av arbetsuppgifter kopplade till psykiatrin. Undervisningen ska också leda till att deltagarna utvecklar förmåga att inhämta, granska och värdera ny kunskap inom området.

Undervisningen i Psykiatri 1 ska behandla följande centrala innehåll:

Vanligt förekommande psykiska sjukdomar, däribland stressrelaterade sjukdomar, depression, ätstörningar, ångestillstånd hos äldre och yngre, posttraumatiskt stressyndrom (PTSD) och deras prevention, diagnostik, behandling, omvårdnad och återhämtning. Frisk- och riskfaktorer samt förklaringsmodeller till hur psykisk ohälsa uppstår utifrån evidensbaserad kunskap. Synen på psykisk hälsa och ohälsa samt hur stigmatisering uppstår och hur den kan hanteras. Kriser och krishantering.

Omsorgsprocessens olika steg och innehåll med planering, genomförande, dokumentation och utvärdering av stöd- och hjälpinsatser till den enskilde. Personcentrerad vård, teamarbete och interprofessionella samarbeten. Psykiatrins möjligheter till stöd i form av resurspersoner, olika boenden och boendestödsverksamheter samt betydelsen av sysselsättning. Kommunikation, samarbete och samverkan med patienter, brukare, anhöriga samt övriga samarbetspartners. Riktlinjer och förhållningssätt utifrån brukarens behov och rätten till självbestämmande, integritet och relationer vid arbete i brukarens hemmiljö. Bemötande och förhållningssätt inom psykiatrisk vård och i brukarens hemmiljö utifrån evidensbaserade metoder. Psykiatrins historiska utveckling vad gäller kunskap, människosyn och organisation. Lagar och andra bestämmelser som styr verksamheten såsom hälso- och sjukvårdslagen och lagen om psykiatrisk tvångsvård.

Undervisningen i Psykiatri 2 ska behandla följande centrala innehåll:

Psykiska sjukdomar, däribland psykosor, bipolärt syndrom, missbruk, emotionell instabil personlighetsstörning, självskadebeteenden och de funktionsnedsättningar som följer, deras orsaker, symtom, skattningsinstrument, behandling, vård och omsorg, omvårdnad samt vikten av prevention och återhämtning. Samsjuklighet, bruk och missbruk vid psykisk ohälsa utifrån ett individperspektiv. Hur olika faktorer, däribland individens fysiska, psykosociala, socioekonomiska förutsättningar och könstillhörighet påverkar människors hälsa och ohälsa. Former för samverkan och delaktighet mellan brukare och olika huvudmän med hjälp av samordnad individuell plan samt samverkan med anhöriga. Bedömning av behov, planering, genomförande, dokumentation och utvärdering av socialt omsorgs- och omvårdnadsarbete vid vanliga psykiska sjukdomstillstånd. Läkemedelsbehandling. Suicidprevention. Olika behandlingsformer vid psykiska sjukdomstillstånd, däribland kognitiv och dialektisk beteendeterapi samt andra evidensbaserade metoder, till exempel social färdighetsträning för ett självständigt liv. Internetbaserad behandling. Vård och stödsamordnad insats för personer med psykisk sjukdom. Stödverksamheter till barn med föräldrar som har en psykisk funktionsnedsättning eller en missbruksproblematik. Olika samtalsmetoder i form av praktiska övningar och samtal, däribland motiverande samtal med öppna frågor, reflektioner och sammanfattningar, individuellt och i grupp utifrån frivilligt deltagande och utifrån tvångssituationer.

Psykologi 1

Undervisningen i ämnet psykologi ska syfta till att deltagarna utvecklar kunskaper om de komplexa faktorer som påverkar beteende, känslor och tankar hos människan både som individ och tillsammans med andra. Deltagarna ska ges möjlighet att utveckla förståelse av olika psykologiska perspektiv och deras betydelse för helhetssynen på människan. Undervisningen ska även bidra till att deltagarna utvecklar ett kritiskt förhållningssätt till olika psykologiska perspektiv och deras förklaringsmodeller. Den ska också leda till att deltagarna utvecklar kunskaper om psykologins historiska framväxt och dess inverkan på och påverkan av samtiden.

Undervisningen ska ge deltagarna möjlighet att utveckla förmåga att reflektera över det egna beteendet samt egna känslor och tankar, och genom det bidra till ökad självkänedom. Deltagarna ska även ges möjlighet att studera och jämföra människors levnadssätt och beteenden för att utveckla förståelse av, tolerans för och förmåga att värdesätta olikheter.

Undervisningen ska ge deltagarna möjlighet att reflektera över olika psykologiska fenomen och perspektiv i relation till egna erfarenheter. Genom detta ska deltagarna ges möjlighet att utveckla förståelse av människans och ämnets komplexitet. I undervisningen ska deltagarna också ges möjlighet att utföra enkla experiment och observationer samt reflektera över resultaten.

Undervisningen i Psykologi 1 ska behandla följande centrala innehåll:

Psykologins historiska framväxt. I samband med det behandlas psykoanalysens och behaviorismens tidiga förklaringar av mänskliga beteenden, känslor och tankar.

Kognitionspsykologi och dess tillämpningar: hur människan uppfattar och förstår sin omvärld och sig själv. I samband med det behandlas hur hjärnan tar emot och bearbetar information. Biologisk psykologi och dess tillämpningar: hur människan förstås utifrån fysiska förklaringar av tänkande, känslor och beteende.

Socialpsykologi och dess tillämpningar: hur människan påverkas och formas tillsammans med andra utifrån de grupper och organisationer hon eller han tillhör.

Verklighetsuppfattningar och självbilder. Hur de påverkas och formas. Psykisk hälsa och ohälsa med betoning på stress och stresshantering samt kriser och krishantering.

Social omsorg 1 & 2

Undervisningen i ämnet social omsorg ska syfta till att deltagarna utvecklar kunskaper om arbetsuppgifter inom socialtjänsten samt förmåga att utföra dessa på ett yrkesmässigt sätt nära brukare inom socialtjänsten.

I undervisningen ska deltagarna ges möjlighet att utveckla förmåga att ta hänsyn till brukarens allmänmänskliga och individuella behov samt att utveckla förståelse för den enskilda människans uppfattning av sin egen livssituation. Deltagarna ska även ges möjlighet att utveckla förmåga att anlägga etiska, sociala och kulturella perspektiv på möten med brukare. Undervisningen ska även bidra till att deltagarna utvecklar förmåga att kommunicera och möta brukare med ett lyhört, respektfullt, reflekterande och empatiskt förhållningssätt. Undervisningen ska syfta till att deltagarna utvecklar kunskaper om vad som påverkar brukares behov och livskvalitet.

I undervisningen ska deltagarna ges möjlighet att utveckla förmåga att planera, utföra, dokumentera och utvärdera uppgifter inom social omsorg.

Genom undervisningen ska deltagarna ges möjlighet att ta ansvar för brukare och för olika arbetsuppgifter inom området. Vidare ska undervisningen utveckla deltagarnas kunskaper om arbetsmiljö och säkerhet för att på så sätt kunna förebygga och minska skaderisken hos brukare och personal.

Undervisningen ska ge deltagarna möjlighet att utveckla förmåga att arbeta enskilt och i team inom sociala verksamheter utifrån lagar, styrdokument, en demokratisk värdegrund och överenskommelser om mänskliga rättigheter.

Deltagarna ska också ges möjligt att använda teknisk utrustning samt informationsteknik som används inom verksamhetsområdet.

I undervisningen ska deltagarna även ges möjlighet att utveckla förmåga att kritiskt söka, bearbeta, värdera och använda information från olika källor.

Undervisning i Social omsorg 1 ska behandla följande centrala innehåll:

Olika livsvillkors påverkan på människors livskvalitet, lycka och syn på det goda livet. Centrala begrepp och perspektiv inom social omsorg. Sociala och aktiverande

uppgifter i form av daglig aktivering, samtal, kontaktskapande och relationsbyggande. Personnära omsorg. Rehabilitering samt habilitering som kan utföras i hemmet. Serviceuppgifter. Administrativa uppgifter samt teknisk och digital utrustning för informationsteknik inom social omsorg. Kommunikationens grunder i mellanmänskliga relationer. Bemötande, relationer och professionalism inom social omsorg. Etiska begrepp och etiskt förhållningssätt. Den historiska utvecklingen inom social omsorg och socialt arbete. Lagar och andra bestämmelser samt dess intentioner inom social omsorg. Anmälningsskyldigheten. Systematiskt arbetsmiljöarbete och dess lagstiftning såsom systematiskt brandskyddsarbete (SBA), tillbud och arbetsskadeanmälan.

Undervisning i Social omsorg 2 ska behandla följande centrala innehåll:

Socialtjänstens förebyggande åtgärder och insatser utifrån ett familjeperspektiv. Barns förutsättningar och behov samt föräldrars omsorgsförmåga. Olika boendeformer samt sysselsättning och arbete som ett led till ökade möjligheter till stöd för målgrupperna. Sociala och kulturella perspektiv på människan och deras konsekvenser och möjliga lösningar. Planering, genomförande, dokumentation och utvärdering av genomförda insatser utifrån biståndsbedömning. Internetbaserade funktioner för rådgivning, hälsoinformation, och stödnätverk. Personcentrerad vård, teamarbete och interprofessionella samarbeten, till exempel samordnad individuell plan och frivilliga organisationer. Bemötande utifrån ett etiskt förhållningssätt. Etiska begrepp, resonemangsmodeller och värdekonflikter och förhållningssätt inom social omsorg och socialtjänst. Brukares behov och önskningar samt helhetssyn inom social omsorg.

Vård och omsorg specialisering

Ämnet vård och omsorg specialisering möjliggör en fördjupning inom kunskapsområdet gerontologi och geriatrik.

Undervisningen i ämnet vård och omsorg specialisering ska syfta till att deltagarna fördjupar sina kunskaper inom det valda kunskapsområdet. Den ska leda till att deltagarna utvecklar förmåga att arbeta utifrån ett helhetsperspektiv på hälsa, ohälsa och funktionsförmåga. Vidare ska deltagarna ges möjlighet att planera och genomföra vård- och omsorgsarbete inom valt kunskapsområde på ett hygieniskt,

ergonomiskt och yrkesetiskt sätt med fokus på helhetssyn utifrån brukares eller patienters livssituation.

Undervisningen ska leda till att deltagarna utvecklar kunskaper om och förståelse av utvecklingsbehov och kvalitetsarbete inom vård och omsorg. Dessutom ska undervisningen ge deltagarna möjlighet att utveckla förmåga att kommunicera och samarbeta med andra på ett yrkesetiskt sätt.

Undervisningen ska även leda till att deltagarna utvecklar kunskaper om och förmåga att arbeta utifrån lagar och andra bestämmelser som reglerar området.

Genom fältstudier eller genom att medverka i olika verksamheter ska deltagarna ges möjlighet att få inblick i och erfarenhet av arbetsuppgifter kopplade till valt kunskapsområde. Problemlösning och handlingsberedskap ska stimuleras i undervisningen. Undervisningen ska också leda till att deltagarna utvecklar förmåga att inhämta, granska och värdera ny kunskap inom området.

Undervisningen i vård och omsorg specialisering ska behandla följande centrala innehåll:

Bedömning av hälsotillstånd och förebyggande av ohälsa. Bevarande eller förbättrande av funktionsförmåga. Planering, genomförande och dokumentation av arbetsuppgifter på ett yrkesmässigt sätt. Anpassning av den dagliga vården och omsorgen utifrån aktuellt hälsotillstånd. Förebyggande av skador och olyckor för brukare, patienter och personal. Etiska frågeställningar inom valt kunskapsområde. Hygienrutiner vid vård- och omsorgsarbete. Ergonomiska arbetsmetoder utifrån valt kunskapsområde. Metoder för samtal och kommunikation med patienter, brukare och närstående inom valt kunskapsområde. Samarbeta med andra yrkesgrupper för ökad vård- och omsorgskvalitet inom valt kunskapsområde. Analys och förslag på problemlösning i det systematiska kvalitetsarbetet inom valt kunskapsområde. Lagar och andra bestämmelser som påverkar arbetet inom valt kunskapsområde.

APL

Viss del av utbildningen (15%) består av arbetsplatsförlagd praktik med handledning vars syfte är att utvecklas i en yrkesroll genom att befästa teorier med praktisk erfarenhet. Praktikplats ordnar kursdeltagaren själv och ska godkännas av lärare.

Termin 2	Termin 4
5 veckors APL	7 veckors APL

Mål: Deltagaren ska få kunskaper och erfarenheter av vård- och omsorgsarbete i praktiken.